

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ПОГОДЖЕНО

на засіданні вченої ради

інституту музичного

мистецтва

протокол № 2 від «26» лютого 2021 р.

Голова

Степан ДАЦЮК

Схвалено на засіданні кафедри

методики музичного виховання та диригування

протокол № 1 від «2» лютого 2021 р.

Завідувач кафедри

Ірина БЕРМЕС

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні приймальної комісії

протокол № 4 від «29»

березня 2021 року

Голова приймальної комісії

ректор

Надія СКОТНА

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

для вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії

за спеціальністю **025 «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»**

на основі ступеня магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста

Дрогобич, 2021

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Зміст програми для складання вступного іспиту до аспірантури за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» має своєю метою осмислення, усвідомлення, виявлення майбутніми аспірантами історичних і теоретичних засад музичного мистецтва, його динамічних процесів, досягнень музичної науки та музичної практики, стану готовності до дослідницької діяльності у сфері музичного мистецтва.

Метою проведення вступного випробування зі спеціальності є виявлення в абітурієнтів необхідного рівня знань та компетенцій для їх подальшої професійної підготовки за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Вступне випробування зі спеціальності покликане виявити:

- музичний і загальнокультурний рівень майбутніх аспірантів (орієнтацію у проблематиці спеціальності, знання фундаментальних праць);
- основні закономірності розвитку музичного мистецтва в історико-культурному контексті;
- знання з історії світового музичного мистецтва;
- знання з історії українського музичного мистецтва;
- творчі досягнення композиторів;
- встановити рівень аналітичних здібностей майбутніх аспірантів, вміння логічно мислити, чітко формулювати думки та грамотно їх викладати.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Історія світового музичного мистецтва

Музика в системі культури. Музика як форма суспільної свідомості. Теорії походження музики. Часова й інтонаційна природа музики. Різновиди музики. Одноголоса та багатоголоса музика. Музичні інструменти. Класифікація музичних жанрів. Функції музики в культурі суспільства та житті людини.

Музичне мистецтво античності. Синкретизм музики та інших видів мистецтва. Музика в поетичних жанрах та класичних трагедіях (Есхіл, Софокл, Евріпід). Музичні інструменти та лади. Музично-теоретичні погляди античності (праці Платона, Аристотеля, Піфагора).

Музичне мистецтво Давнього Єгипту, Візантії, Риму.

Музичне мистецтво раннього середньовіччя. Псалмодії, мелізматичний спів, гимни. Григоріанський хорал. Музично-теоретичні трактати, присвячені дослідженню музики (Боецій, Григорій Нисський, Августин, Фома Аквінський). Гвідо д'Ареццо. Трубадури, трувери, мінезингери. Розвиток багатоголосся. Школа Нотр-Дам: Леонін, Перотін. Ars nova у Франції. Гійом де Машо.

Музичне мистецтво епохи Відродження (І. Тінкторіс, Глареан, Дж. Царліно). Творчість Дж. Палестрини, Андреа та Джованні Габріелі. Меса, мотет, канон. Нідерландська поліфонічна школа. Гійом Дюфаї, Йоханнес Окегем, Якоб Обрехт, Жоскен Дебре. Інструментальна музика для лютні, органу.

Опера-seria та опера-buffa. Опера-seria в Італії та Франції. Творчість А. Скарлатті, Ж. Б. Люллі, Г. Персела. Опера-buffa (Дж. Б. Перголезі). Інструментальна музика: розвиток ідеї програмності та тематизму. Італійська інструментальна музика. Творчість Дж. Фрескобальді, А. Кореллі, А. Вівальді, Д. Скарлатті.

Французька клавесинна музика. Німецька органна школа. Жанр кантати та ораторії в німецькій музиці.

Загальна характеристика творчості Й. С. Баха. Твори духовної тематики. Символіка творчості Й. С. Баха. Вокально-інструментальні жанри, кантатно-ораторіальні твори. Органна творчість. Клавірні твори (ДТК).

Творча спадщина Г. Ф. Генделя. Монументально-героїчний стиль. Ораторіальна творчість: структура, драматургія, роль поліфонії та гармонії.

Реформа оперного мистецтва (Х. В. Глюк): драматичний конфлікт і драматичний розвиток. Народження європейського симфонізму: Й. Гайдн, В. А. Моцарт, Л. Бетовен. Загальна характеристика творчості класиків, жанрове коло. Будова сонатно-симфонічного циклу, принципи симфонічної драматургії, оперні жанри.

Принципи музичного романтизму: авторська індивідуалізація. Домінування творів “малої” форми: Ф. Шопен, Р. Шуман, Ф. Шуберт. Розвиток симфонізму: програмна симфонія (Г. Берліоз, Ф. Ліст). Оперне мистецтво: Італія (Дж. Россіні, В. Белліні, Г. Доніцетті) та Франція (Дж. Мейєрбер). Оперна реформа Р. Вагнера (“музична драма”). Еволюція італійської опери другої половини XIX ст. (Дж. Верді). Оперний веризм: П. Масканьї, Р. Леонкавалло, Дж. Пуччіні. Пізній романтизм: Й. Брамс та А. Брукнер. “Fin de siecle” та постромантична музика: Г. Малер, Р. Штраус.

Імпресіонізм (Г. Форе, К. Дебюссі, М. Равель). Експресіонізм: “нововіденська школа” (А. Шенберґ, А. Берґ, А. Веберн). Неокласицизм (Ф. Бузоні; П. Хіндеміт, К. Орф). Англійська музична школа (Б. Бріттен). Французька музика XX ст. (А. Онеґгер, Ф. Пуленк, О. Мессіан, П. Булез). Музичний аванґард: конкретна музика, серіалізм, алеаторика, пуантилізм, сонористика (К. Штокхаузен, Л. Беріо, П. Шеффер, К. Пендерецький).

Історія українського музичного мистецтва

Ранні форми музичного мистецтва. Українська народна музика (первісні, розвинені типи, багатоголосся в народній співочій традиції). Українські народні календарно-обрядові пісні та думи. Народний інструментарій.

Духовні та світські канти. Багатоголоса (партесна) церковна музика. “ГраMATика музикальна” М. Дилецького. Стильові особливості партесного концерту. Музика у шкільному театрі. Особливості розвитку музичної освіти.

Творчість Д. Бортнянського (духовна музика, оперна творчість, інструментальна музика), М. Березовського (духовна музика, опера “Демофонт”, Соната для скрипки і чембало), А. Веделя (духовна музика). Стильові особливості класичного хорового концерту, музично-образний зміст.

Формування ідеї національного відродження в українській музичній культурі перших десятиліть ХІХ ст. Поява нових осередків музичного виконавства й освіти в Україні: причини та наслідки.

Пісня-романс як один з головних жанрів романтичної музики в українському музичному мистецтві. Характерні емоційно-образні, стилістичні риси пісень-романсів.

Зародження жанру національної опери в творчості І. Котляревського та Г. Квітки-Основ'яненки. “Наталка Полтавка” І. Котляревського – перша українська національна опера. Музичні редакції опери А. Єдлічки, О. Марковича, М. Васильєва, М. Лисенка.

Становлення національної симфонії та інструментальної музики.

Творча діяльність М. Лисенка в контексті становлення національної композиторської школи та української класичної музики. “Музика до “Кобзаря”. Оперна творчість М. Лисенка. Фольклористична діяльність. Педагогічна практика.

Традиції М. Лисенка в творчості його послідовників – М. Аркаса, В. Сокальського, К. Стеценка, Я. Степового, М. Леонтовича. Хорова творчість М. Леонтовича (церковна, світська – оригінальна й опрацювання українських народних пісень). Українська церковна музика 20–30-х рр. ХХ ст. Творчість К. Стеценка, О. Кошиця, Я. Яциневича.

Михайло Вербицький – засновник “перемишльської школи”, автор музики до національного гімну “Ще не вмерла Україна”. Національна та соціальна проблематика солоспівів. Музично-стильові особливості композиторського письма в оркестрових увертюрах. Вираження характерних тенденцій розвитку музичного мистецтва 40–60-х рр. ХІХ ст. в театральній музиці (співорах) М. Вербицького. Продовження і розвиток традицій Д. Бортнянського у церковній музиці М. Вербицького. Формування світської хорової музики у творчості митця. “Заповіт” М. Вербицького.

Творчість епігонів М. Вербицького – І. Лаврівського, П. Бажанського, В. Матюка, Й. Кишакевича. Опера А. Вахнянина “Купало”. Солоспіви та хорова музика А. Вахнянина. Творча спадщина О. Нижанківського. Слов'янські фольклорні джерела та художньо-образні ідеї у вокальній, інструментальній та хоровій музиці О. Нижанківського. Мистецька спадщина Д. Січинського: хори, солоспіви, фортепіанні мініатюри. Опера “Роксоляна”.

Значення фольклористичної діяльності С. Людкевича. Характерні особливості вокальної музики композитора. Образність ідей в інструментальній творчості митця. Кантата-симфонія “Кавказ”.

Л. Ревуцький та Б. Лятошинський – класики української композиторської школи. Жанрові, стильові особливості, тематика творчості. Симфонічні, оперні, фортепіанні, камерно-інструментальні, вокально-хорові твори Б. Лятошинського. Композиторський стиль Л. Ревуцького (на прикладі Симфонії № 2, Концерту № 2 F-dur).

Загальні тенденції розвитку музичного мистецтва в 50-ті– 60-ті роки ХХ ст.

В. Сильвестров, Л. Колодуб, М. Скорик, Г. Ляшенко, Є. Станкович, І. Карабиць – композитори-класики новітньої української музики: образний зміст творів, особливості музичної мови. Неофольклоризм як музичне явище.

М. Колесса – композитор, диригент, педагог. Модернізм в інструментальній та оркестровій музиці М. Колесси. Оркестрово-хоровий цикл “Лемківське весілля”. Хорова музика та солоспіви.

Музичне мистецтво України 70-х – 90-х років. Символізм образів у художній творчості О. Щетинського: “Хрещення, спокуса і молитва Господа нашого Ісуса Христа”, “Пісня сходження”, “*A prima vista*”.

Інструментальна музика І. Карабиця. Хоровий концерт “Сад божественних пісень”.

Творчі здобутки О. Киви. Третя камерна кантата. Художня творчість в жанрі кіно-музики.

Симфонічна та камерна музика В. Зубицького. Кантата-симфонія “Чумацький шлях”.

Творчість І. Щербакова. Дитяча опера «Пастка для відьми». Камерно-інструментальна та оркестрова музика. “Православний хоровий концерт”.

Пісенна творчість І. Кириліної. Модерне світовідчуття в камерних інструментальних творах.

Інтонації обрядового фольклору та біблійні образи в творчості Г. Гаврилець Музично-сценічне дійство “Золотий камінь посіємо”. Композиція “Хай святиться Отче імення...”.

Авангардні ліричні рефлексії крізь призму «раціо» в творчості Ю. Ланюка.

Філософія та вічні поняття духовності в музиці О. Козаренка. Ораторія “Страсті Господа Нашого, Ісуса Христа”.

Експерименти композитора-модерніста В. Сильвестрова. Філософські категорії сьогодення в галузі симфонічної й інструментальної музики. Нове бачення вікових традицій української духовної та народної культури. Композиції на вірші Т. Шевченка.

Інструментальна та оркестрова музика М. Скорика в контексті “нової фольклорної хвилі” та класичних традицій. Вокально-хорові твори. Кантата “Весна”. Псалом 50.

Образно-змістовні лінії у вокально-хоровій творчості Л. Дичко. Класичні традиції в модерній стилістиці камерно-вокальних творів – солоспівів. Визначні здобутки в контатно-ораторіальному жанрі в контексті перевтілення української духовної музики, фольклорної традиції.

Естетика творів Є. Станковича для музичного театру та кінофільмів. Фольк-опера “Коли цвіте папороть”. Різновиди жанру симфонії: драматизм та звукообразальні ефекти. Камерна симфонія № 3. Архаїзм та сучасність в інструментальній музиці, солоспівах.

Авангардні тенденції та неоромантична стилістика В. Камінського в камерному жанрі. Фольклорна стихія й експериментування в інструментальній та оркестровій музиці. Літературні образи в хоровій музиці, кантатно-симфонічному жанрі та ораторіях.

Список рекомендованої літератури

1. Античная музыкальная эстетика / [ред. В. Шестаков]. Москва : Музгиз, 1960. 304 с.
2. Архимович Л. Нариси з історії української музики: в 2-х т. / [ред. Л. Архимович, Т. Каришева, Т. Шеффер, О. Шреер-Ткаченко]. Київ : Музична Україна, 1964. Ч. 1. 309 с.
3. Архимович Л. Українська класична опера: монографія. Київ : Держ. вид-во образотворчого мистецтва та музичної літератури, 1957. 310 с.
4. Асафьев Б. Музыкальная форма как процесс. Ленинград : Музыка, 1971. 376 с.
5. Белза І. Б. М. Лятошинський. Київ : Мистецтво, 1947. 62 с.
6. Бонфельд М. Музыка: язык или речь? *Музыкальная коммуникация*: сб. научных трудов. Серия: Проблемы музыкознания. Санкт-Петербург, 1996. Вып. 8. С. 15–39.
7. Борис Николаевич Лятошинский : сб. статей / [сост. М. Копица]. Киев, 1987. 184 с.
8. Брянцева В. Жан Филипп Рамо и французский музыкальный театр. Москва : Музыка, 1981. 303 с.
9. Булат Т. Микола Лисенко. Київ : Музична Україна, 1973. 105 с.
10. Бялик М. Л. Ревуцький: Риси творчості. Київ : Музична Україна, 1973. 200 с.
11. Всеобщая история музыки / [авт.-сост. А. Минакова, С. Минаков]. Москва : Эксмо, 2009. 568 с.
12. Герасимова-Персидська Н. Хоровий концерт на Україні в XVII–XVIII ст. : монографія. Київ : Музична Україна, 1978. 180 с.
13. Грінченко М. Історія української музики : монографія / [під ред. І. Соневицького]. Нью-Йорк : Український музичний інститут, 1961. Вид. 2-е. 192 с.
14. Горбачева Е. Популярная история музыки. Москва : Вече, 2002. 512 с.
15. Гордійчук М. Микола Леонтович. Київ : Музична Україна, 1974. 61 с.
16. Денисов Э. Современная музыка и проблемы композиторской техники. – Москва : Советский композитор, 1986. 208 с.
17. Друскин М. Иоганн Себастьян Бах. Москва : Музыка, 1982. 383 с.
18. История зарубежной музыки : начало XX века – середина XX века : учебник для музыкальных вузов. Санкт-Петербург : Композитор, 2001. Вып. 6. 625 с.
19. История мировой музыки. Жанры. Стили. Направления / [авт.-сост. А. Минакова, С. Минаков]. Москва : Эксмо, 2010. 564 с.
20. Історія української музики: в 6 т. / [відпов. ред. М. Гордійчук]. Київ : Наукова думка, 1989. Т. 1. : Від найдавніших часів до середини XIX ст. 448 с.
21. Історія української музики: в 6 т. / [ред. колегія Т. Булат та ін.]. Київ : Наукова думка, 1989. Т. 2. : Друга половина XIX ст. 464 с.
22. Історія української музики: в 6 т. / [ред. колегія М. Загайкевич, А. Калениченко, Н. Семененко]. Київ : Наукова думка, 1990. Т. 3. : Кінець XIX - початок XX ст. 424 с.
23. Історія української музики: в 6 т. / [ред. колегія Л. Пархоменко, О. Литвинова, Б. Фільц]. Київ : Наукова думка, 1992. Т. 4. : 1917 – 1941. 616 с.
24. Короткой С. История современной музыки (курс лекций). – Киев : Продюсерский центр «Lav-studio» ТОО ЦУИ «Кий», 1996. 291 с.
25. Кияновська Л. Мирослав Скорик: творчість мистця у дзеркалі епохи : монографія. Львів : Сполом, 1998. 216 с.
26. Кияновська Л. Син сторіччя Микола Колесса : монографія. Львів : Вид-во НТШ, 2003. 378 с.
27. Кияновська Л. Сильова еволюція галицької музичної культури XIX–XX ст. Тернопіль : Астон, 2000. 339 с.
28. Когоутек Ц. Техника композиции в музыке XX века. Москва : Музыка, 1976. 184 с.
29. Козаренко О. Українська національна музична мова: генеза та сучасні тенденції розвитку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. мист. : 17.00.03. Київ, 2001. 36 с.
30. Колесса Ф. Музикознавчі праці / [ред. Л. Ревуцький, М. Гордійчук, О. Дей]. Київ : Наукова думка, 1970. 592 с.

31. Конен В. История зарубежной музыки. С 1789 года до середины XIX века. Москва : Музыка, 1981. Изд. 5-е. 534 с.
32. Конен В. Клаудио Монтеверди. Москва : Советский композитор, 1971. 324 с.
33. Конен В. Пёрселл и опера. Москва : Музыка, 1978. 262 с.
34. Конен В. Третий пласт. Новые массовые жанры в музыке XX века. Москва : Музыка, 1994. 160 с.
35. Корній Л. Історія української музики (від найдавніших часів до середини XVIII ст.). Київ–Харків–Нью-Йорк, 1996. Ч. 1. 314 с.
36. Корній Л. Історія української музики. Друга половина XVIII ст. Київ–Харків : Вид-во М. П. Коць, 1998. Ч. 2. 387 с.
37. Корній Л. Історія української музики. Кінець XIX – початок XX ст. Київ–Нью-Йорк : Видавництво М. П. Коць, 2001. Ч. 3. 480 с.
38. Лисько З. Піонери музичного мистецтва в Галичині. Львів–Нью-Йорк, 1994. 144 с.
39. Ливанова Т. История западноевропейской музыки до 1789 года: учебник : в 2 т. XVIII век. Москва : Музыка, 1983. Т. 1. 696 с.
40. Лісецький С. Лев Миколайович Ревуцький. Київ : Наукова думка, 1989. 184 с.
41. Лосев А. Эстетика Возрождения. Москва : Мысль, 1982. 623 с.
42. Мазель Л. Строеие музыкальных произведений. Москва : Музыка, 1960. 164 с.
43. Медушевский В. Двойственность музыкальной формы и восприятие музыки *Восприятие музыки*: сб. статей. Москва : Музыка, 1980. С. 178–195.
44. Михайлов М. Стил в музыке. Ленинград : Музыка, 1981. 262 с.
45. Муха А. Композитори України та української діаспори. Київ : Музична Україна, 2004. 352 с.
46. Назайкинский Е. Логика музыкальной композиции. Москва : Музыка, 1982. 319 с.
47. Носина В. Символика музыки Баха И. С. Москва : Классика XXI, 2006. 56 с.
48. Пархоменко Л. Кирило Григорович Стеценко. Київ : Музична Україна, 1973. 265 с.
49. Скребков С. Художественные принципы музыкальных стилей. Москва : Музыка, 1973. 446 с.
50. Скребкова-Филатова М. Фактура в музыке. М. : Музыка, 1985. 285 с.
51. Скорик М. Структура і виражальна природа акордики в музиці XX століття. Київ : Музична Україна, 1983. 160 с.
52. Холопова В. Фактура. Москва : Музыка, 1979. 87 с.
53. Холопов Ю. Новые парадигмы музыкальной эстетики XX века. *Эстетика на переломе культурных традиций*. Москва : ИФ РАН, 2002. С. 132–147.
54. Цалай-Якименко О. Київська школа музики XVII ст. : монографія. Київ–Львів–Полтава, 2002. 512 с.
55. Швейцер А. Иоганн Себастьян Бах. Москва : Классика-XXI, 2002. 304 с.
56. Шип С. Музична форма : від звуку до стилю. Київ : Заповіт, 1998. 368 с.

Критерії оцінювання знань

Оцінювання знань проводиться за 4-бальною шкалою.

Кількість балів	Вимоги
2 незадовільно	Вступник володіє матеріалом на елементарному рівні, викладає його дискретними реченнями; виокремлює матеріал у формі окремих фрагментів, які становлять незначну його частину.
3 задовільно	Вступник володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити частину теоретичного матеріалу; виявляє знання і розуміння основних положень, втім не може аналізувати матеріал, порівнювати його та робити висновки, виправляти допущені помилки.
4 добре	Вступник загалом добре володіє матеріалом, демонструє вміння зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки; вільно (самостійно) володіє матеріалом, але дає неповні відповіді.
5 відмінно	Вступник ґрунтовно володіє матеріалом, орієнтується у джерелах інформації та доцільно їх використовує; вільно висловлює власні думки, дає повні відповіді на питання, спираючись на отримані знання та практичні навички.

Голова предметної комісії

Ірина БЕРМЕС